

Lilli Kaarli ts. Johari (nauna Meudorf), sünd. 14. nov. 1909. a. Rakvere linnas. Abellusim 1935. a., mil abi perekonnanimmeks sai Johannov, mis aga hiljem ühtis batuel "Johari". Vanemad: ema Liina oli kodune, isa kaarel teenis Rakvere Rentis vahalugejana, hilisema nimega Eesti Panga Rakvere osakonnas kuni 1944. a., mil läks pensionile 66. aastalt. Minul oli 2 õde, mõlemad minust kumbki paar aasta võrra vanemad. Õed on mõlemad surinud, üks Raatsis, teine USA-s.

Rakvere juudikoguluse kirik (Sinagogg) asus enne II maailmasõda Lohuaia tänaval (nr. 16), kuna minna olen elanud samuti Lohuaia tänaval (nr. 18) ainult paar maja kirikust eemal, siis on mul varasest lapsepõlvast (5-7) mõned mälestused seoses juudikirikuga. — Kirik oli iherkordne) ^{kõrge} põlvkonna tänavä ääres kõrgete akendega, pruuni värvi vooderdatud laudadega. Kiriku sisemus koosnes ühest suurest ruumist, mille paremale sisekülgel oli sisseehitatud kõrge siserõdu umbes 1,5 m laiune. Rõdu sisekülgel kattis puust sõrestik, kuna juudi naised ei tohtinud kirikusse minna, vühisid nad rõdul ja jälgisid suht läbi võre toimuvat. Kiriku juures, kiriku hoovipoolisel küljel elas vana juudirabi oma naisega, nad olid mõlemad väikest kasvu. Sel juudirabil oli ainuühtselt kapp ja elusaid kannu juudi naistele, sel ajal müüdi j turul eluskannu, — Mäletan, et lapsena koos nerramise õega saime sellelt juudi

x) Maja, sisekülgel läks üks ots kõrgekse ja parempoolne üks uus treppist üles rõdule.

2.

vanalt naiselt, kes oli lastesõbralik, nende lektuuride
füüsioloogilise ajal (sügisel) selleks puhuks küpsustatud kooki-
"matsusi", mis olid kuivad ja krõbedad, magelad.
Kord oli üks juhus, kus see vana juudi naine kutsus
meid juudi pulmi vaatama, ta viis meid rõdule, kust
nägime seda puutpaari läbi rõdu sõrestiku. Mul on
nagu mees, et seal rõdul ei olnud kedagi peale meie.
Kirikus istusid vanad meesjuudid igal oma palve-
raamatu taga ja pomisesid kõik oma ette. Puutpaar
liikus kirikus ringi (puudi riietust ei mäleta,
mehel oli vist tumed ülikond), ja nende peade
kohal kanti punast neljamõõtmelise "baldakkiini".
Puutpaarile anti klaasidega (olid nagu tavatüüpilised
teeklaasid) mingit jaski, mis ära jõodi ja nagu
ma äärmiselt mäletan visati need klaasid põran-
dale puresse. — Need olid minu mälestused.

Saarearvupatsiaoni ajal kasutati kirikut
saksa sõdurite jaotuspunktina. Kirik hävis sõja
ajal 1944. a. kas pommitamise või põletamise
tagajärjel.

Lilli Johari